sectorraad›go
voor gespecialiseerd onderwijs

3 september 2026

Wetsvoorstel aanvullende bekostiging gelijke leer- en ontwikkelvoorwaarden en verduidelijking onderwijsachterstandenbeleid

Reactie van de Sectorraad GO

Wij verwelkomen de ontwikkeling naar een meer duurzame en integrale benadering van kansengelijkheid in het onderwijs. Het wetsvoorstel biedt scholen daarbij meer mogelijkheden om keuzes te maken die aansluiten bij de leerlingenpopulatie en de omstandigheden waarin zij werken. Ook de voorgestelde aanpassingen binnen het onderwijsachterstandenbeleid bieden naar onze mening op hoofdlijnen een goede basis. Tegelijkertijd zien wij enkele punten waarop verdere aanscherping nodig is. Voor ons staan daarbij twee uitgangspunten centraal: ruimte voor verschillen tussen lokale situaties én een stevige verbinding tussen onderwijs, gemeenten en andere partijen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van kinderen.

Een belangrijke verbetering vinden wij de overgang naar een vorm van bekostiging die structureel van aard is. Meer zekerheid over de beschikbaarheid van middelen stelt schoolbesturen in staat om deze middelen onderdeel te maken van hun langetermijnbeleid. Dat geeft bovendien meer mogelijkheden om expertise duurzaam in de organisatie te verankeren. Ook de bredere mogelijkheden om de middelen te besteden vinden wij positief. Daarbij is wel van belang dat voor alle betrokkenen helder blijft dat deze verruiming niet betekent dat iedere school verplicht is om dergelijke activiteiten uit te voeren. Met name voor scholen die geen aanvullende bekostiging ontvangen, moet hierover geen onduidelijkheid kunnen ontstaan.

De voorgestelde systematiek biedt daarnaast ruimte om binnen een schoolbestuur verschillen tussen scholen op te vangen. Dat vinden wij waardevol. Scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie kunnen immers toch te maken hebben met uiteenlopende omstandigheden en ondersteuningsvragen. De mogelijkheid om middelen binnen een bestuur daarin te zetten waar deze het meest nodig zijn, kan bijdragen aan een effectieve en evenwichtige verdeling van de beschikbare middelen.

Een passende verdeelsleutel voor het speciaal onderwijs

Juist bij de verdeling van de beschikbare middelen zien wij voor het speciaal onderwijs nog een belangrijk knelpunt. De verdeelsleutel die wordt gehanteerd voor het speciaal onderwijs is naar onze mening niet passend. Anders dan bij het speciaal basisonderwijs, waar de systematiek beter aansluit, wordt voor het speciaal onderwijs nog steeds gebruikgemaakt van de Cumi-regeling.

Uit onderzoek dat de Sectorraad GO heeft laten uitvoeren, blijkt dat deze systematiek leidt tot aanzienlijke regionale verschillen. Met name scholen in het westen van het land

en in de grote steden lijken hiervan voordeel te hebben ten opzichte van scholen in meer landelijke gebieden in het oosten en zuiden van het land. Dit heeft in de praktijk concrete gevolgen. Zo zijn er schoolbesturen die geen brugfunctionaris hebben kunnen aanstellen, omdat zij niet aan de formele criteria van de Cumi-regeling voldeden, terwijl ook op deze scholen behoefte bestaat aan een dergelijke functie en aanpak.

Al meerdere jaren wordt gewerkt aan een alternatief voor de Cumi-regeling. De ontwikkeling daarvan is echter niet van de grond gekomen, mede doordat het CBS heeft aangegeven hiervoor geen alternatief te kunnen of willen ontwikkelen. Daarmee blijft een verdeelsystematiek bestaan die naar onze mening onvoldoende recht doet aan de daadwerkelijke verschillen tussen scholen en leerlingenpopulaties en die leidt tot een onrechtvaardige verdeling van middelen over het land.

Wij vinden het daarom positief dat OCW vlak voor de zomervakantie heeft aangegeven een nieuw traject te starten om tot een alternatief voor de huidige Cumi-regeling te komen. Wij dringen erop aan dat dit traject voortvarend wordt opgepakt en leidt tot een verdeelsleutel die beter aansluit bij de daadwerkelijke ondersteuningsbehoefte van leerlingen en scholen in het speciaal onderwijs. Zolang de huidige systematiek wordt gehandhaafd, bestaat het risico dat juist scholen en leerlingen die ondersteuning nodig hebben, onvoldoende toegang hebben tot de beschikbare middelen.

Samen verantwoordelijkheid nemen
Een structurele aanpak van kansenongelijkheid vraagt wat ons betreft om meer dan wat binnen de school alleen kan worden georganiseerd. Van onderwijsprofessionals mag worden verwacht dat zij zich in de eerste plaats kunnen richten op goed onderwijs. Tegelijkertijd worden scholen dagelijks geconfronteerd met vraagstukken die hun oorsprong vinden buiten het onderwijs. Denk aan problemen in gezinnen, de leefomgeving of de bredere sociale context van kinderen. Het is daarom niet realistisch om te verwachten dat scholen deze vraagstukken zelfstandig kunnen oplossen.

Daar ligt een belangrijke verantwoordelijkheid voor gemeenten en andere lokale organisaties. Zij beschikken over mogelijkheden en expertise op terreinen die direct van invloed kunnen zijn op de ontwikkelkansen van kinderen, zoals welzijn, sport, cultuur en activiteiten in de wijk. Een effectieve aanpak vraagt daarom om verbinding tussen deze verschillende domeinen. Niet ieder vraagstuk hoeft door dezelfde partij te worden opgelost; juist door verantwoordelijkheden en expertise met elkaar te verbinden, kan meer worden bereikt.

De huidige regeling School en Omgeving laat zien dat een dergelijke manier van werken uitvoerbaar is. Daarin is samenwerking tussen scholen, gemeenten en maatschappelijke partners nadrukkelijk onderdeel van de aanpak. Wij vinden het van belang dat deze lijn ook in het nieuwe wettelijke kader wordt voortgezet.

Maak samenwerking een vast onderdeel van de aanpak
In het wetsvoorstel ontbreekt naar ons oordeel nog een voldoende stevige basis voor structureel overleg tussen onderwijs en gemeente over de besteding van de GLO-middelen. Dat vinden wij een gemiste kans. Wanneer de wetgever samenwerking belangrijk vindt voor het realiseren van gelijke leer- en ontwikkelkansen, zou dit ook in de wettelijke systematiek zichtbaar moeten zijn.

Wij stellen daarom voor om de inzet van de GLO-middelen onderdeel te laten zijn van de afspraken die gemeenten en onderwijs op grond van artikel 161 van de Wet op het primair onderwijs met elkaar maken, en van de overeenkomstige bepalingen in de Wet op de Expertisecentra en de Wet voortgezet onderwijs 2002.

Op die manier ontstaat een duidelijke verbinding met bestaande werkwijzen, waaronder School & Omgeving en de regeling rond brugfunctionarissen. Voor partijen die al op deze wijze samenwerken, betekent dit geen fundamentele koerswijziging. Wel wordt duidelijker vastgelegd dat samenwerking tussen onderwijs en gemeente bij dit onderwerp niet afhankelijk is van de vraag of partijen daar lokaal toevallig voor kiezen. Samenwerking wordt daarmee het uitgangspunt, zonder dat de wet voorschrijft hoe die samenwerking er precies uit moet zien.

Dat laatste is essentieel. De omstandigheden waaronder kinderen opgroeien en leren verschillen sterk per gemeente, wijk en school. Wat in een stedelijke omgeving effectief is, hoeft niet zonder meer te werken in een dorp of een andere lokale context. Daarom moet het wettelijke kader ruimte laten voor partijen om gezamenlijk te bepalen welke interventies en voorzieningen het beste aansluiten bij de lokale situatie. Een landelijke norm kan duidelijkheid geven over de noodzaak van samenwerking; de concrete invulling daarvan hoort zoveel mogelijk lokaal te worden bepaald.

Oog voor kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften
Bij de verdere uitwerking van de regeling vragen wij nadrukkelijk aandacht voor kinderen en jongeren voor wie een algemene aanpak onvoldoende aansluit. Dit geldt bijvoorbeeld voor leerlingen met een lichamelijke, verstandelijke of meervoudige beperking en voor kinderen en jongeren die vanwege gedragsmatige of andere problematiek extra ondersteuning nodig hebben.

Voor deze groepen kunnen de omstandigheden en ondersteuningsvragen wezenlijk anders zijn dan voor de gemiddelde leerling. Een aanpak die in algemene zin effectief is, sluit daarom niet automatisch aan bij hun behoeften. Het nieuwe kader moet voldoende mogelijkheden bieden om daarvan af te wijken wanneer de situatie daarom vraagt. Maatwerk moet in deze gevallen daadwerkelijk mogelijk zijn en niet slechts in theorie.

Verantwoording en kwaliteit
Wij vinden het daarnaast belangrijk dat niet alleen wordt gekeken naar de uitvoering van de aanpak, maar ook naar de resultaten en de lessen die daaruit kunnen worden

getrokken. Het Lokaal Educatief Overleg biedt hiervoor een natuurlijke plek. Wij zien daarom graag dat de ervaringen en opbrengsten van de lokale aanpak rondom gelijke leer- en ontwikkelkansen ook onderwerp van gesprek worden met de gemeenteraad.

Een dergelijke terugkoppeling heeft meerdere functies. Zij maakt zichtbaar welke keuzes lokaal zijn gemaakt en wat deze hebben opgeleverd, maar biedt ook gelegenheid om beleid bij te stellen en van ervaringen te leren. Tegelijkertijd versterkt dit de publieke en democratische betrokkenheid bij de besteding van de middelen.

Ook de kwaliteit van de activiteiten verdient nadrukkelijk aandacht. Zodra voorzieningen en activiteiten buiten het reguliere onderwijs een rol krijgen in het vergroten van ontwikkelkansen, moet duidelijk zijn dat deze inhoudelijk verantwoord en van voldoende niveau zijn. Daarbij is het van belang om niet alleen naar het aanbod op school te kijken. De aansluiting met de buitenschoolse opvang en andere voorzieningen waar kinderen hun tijd doorbrengen, kan eveneens bijdragen aan een samenhangend geheel.

Jonge kinderen en lokale samenwerking
De voorgestelde wijzigingen op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie en het Lokaal Educatief Overleg kunnen wij in hoofdlijnen onderschrijven. Investeren in de ontwikkeling van jonge kinderen is van grote betekenis voor hun verdere schoolloopbaan en ontwikkeling.

Tegelijkertijd ontstaat een sterke lokale aanpak niet vanzelf. Duurzame samenwerking tussen gemeenten, onderwijs en andere betrokken organisaties vraagt om een gezamenlijke koers, maar ook om tijd en continuïteit. Vertrouwen en goede samenwerking moeten worden opgebouwd en onderhouden. Wij vinden het daarom belangrijk dat er vanuit het Rijk voldoende ondersteuning beschikbaar is voor gemeenten, scholen en hun partners om deze samenwerking daadwerkelijk vorm te geven en verder te ontwikkelen.

Per saldo zien wij in het wetsvoorstel een belangrijke stap richting een meer structurele aanpak van kansenongelijkheid. Om die ambitie daadwerkelijk waar te maken, is naar onze mening wel een stevigere basis nodig voor de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten, gecombineerd met voldoende ruimte om lokaal verschillende keuzes te maken. Daarbij moet ook worden gezorgd voor een rechtvaardige en passende verdeling van de beschikbare middelen, in het bijzonder voor het speciaal onderwijs. Juist die combinatie van een duidelijke gezamenlijke verantwoordelijkheid, een eerlijke verdeelsystematiek en ruimte voor lokaal maatwerk kan ervoor zorgen dat de beschikbare middelen daar terechtkomen waar zij voor kinderen en jongeren het meeste verschil maken.